

Dosarul nr. 2ra-1373/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. Gh. Stratulat)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Malii, Gr. Dașchevici, M. Guzun)

DECIZIE

04 noiembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul

Judecătorii

Svetlana Filincova

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Galina Stratulat

examinând recursurile declarate de Societatea cu Răspundere Limitată „Dansicons” și de Tudor Aghenie, reprezentat de avocatul Iurie Alexa,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Tudor Aghenie împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Dansicons”, intervenient accesoriu Societatea cu Răspundere Limitată „Darsimid” cu privire la repararea prejudiciului, împotriva deciziei din 22 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 08 decembrie 2017, Tudor Aghenie, reprezentat de avocatul Iurie Alexa, a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Dansicons” solicitând încasarea sumei de 2181250,89 de euro cu titlu de prejudiciu, iar cheltuielile de judecată de a le pune pe seama pârâtului.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, în baza contractului investițional nr. 2400/T din 20 ianuarie 2015 privind construirea spațiului locativ, SRL „Dansicons” și-a asumat obligația de a construi apartamentul nr. 102 cu suprafața totală de 123,7 mp, situat în mun. Chișinău, str. XXXXX, iar investitorul SRL „Darsimid” s-a obligat să achite costul bunului construit.

Totodată, a menționat că în temeiul contractelor de cesiune a creanței din 29 ianuarie 2015 și 30 ianuarie 2015, drepturile investitorului ce rezultă din contractul investițional au fost cesionate către SRL „Dragoș Prefab” și ulterior către Tudor Aghenie. La momentul transmiterii drepturilor de creanță, prin scrisoarea din 30 ianuarie 2015, în adresa notarului, administrația SRL „Dansicons” a confirmat că prețul contractului investițional nr. 2400/T din 20 ianuarie 2015 a fost achitat integral în favoarea SRL „Darsimid” și SRL „Dragoș Prefab”.

Reclamantul a afirmat că, în pofida faptului că complexul locativ este dat în exploatarea în termenul preconizat, până la trimestrul III, anului 2015, administrația SRL „Dansicons” a refuzat transmiterea apartamentului în posesia și proprietatea sa. Astfel, a fost lipsit de dreptul de a folosi apartamentul, din motivul refuzului angajaților SRL „Dansicons” de a preda actul de predare-primire a apartamentului, planul geometric și confirmarea privind achitarea integrală apartamentului, ceea ce

a făcut imposibilă înregistrarea dreptului de proprietate în registrul bunurilor imobile.

De asemenea, a precizat că, la 29 martie 2016, 22 aprilie 2016 și 25 mai 2016, s-a adresat cu cereri către SRL „Dansicons”, prin care a solicitat transmiterea apartamentului sau precizarea referitor la lipsa sau existența restanțelor pentru bunul procurat, însă, care, au rămas fără răspuns. Astfel, fiind manifestat refuzul tacit de a transmite apartamentul și de a executa obligațiile contractuale în termenul stabilit. Or, abia la 27 septembrie 2017, SRL „Dansicons” a semnat actul de primire-predare a apartamentului și a eliberat certificatul privind achitarea integrală a bunului.

Reclamantul a indicat că, neonorarea obligațiunilor de a transmite apartamentul în termenul convenit prin contract, a dus la imposibilitatea folosirii apartamentului, prin ce i-a fost cauzat un prejudiciu. Prin aplicarea prevederilor art. 32 alin. (2) din Legea privind protecția consumatorilor, pârâtul urmează să-i compenseze prejudiciul cauzat prin încălcarea termenului stabilit pentru executarea obligației, prin achitarea despăgubirii pentru întreaga perioadă de întârziere a executării obligației, care constituie suma de 2181250, 89 de euro.

Prin hotărârea din 25 iunie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Tudor Aghenie și s-a încasat de la SRL „Dansicons” în beneficiul lui Tudor Aghenie cu titlu de prejudiciu suma de 5000 de euro, conform cursului oficial al BNM la data executării hotărârii; s-a încasat de la SRL „Dansicons” în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 3109, 50 de lei.

Prin decizia din 22 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Tudor Aghenie și apelul declarat de SRL „Dansicons” și s-a menținut hotărârea din 25 iunie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

La 21 august 2020, SRL „Dansicons” a declarat recurs împotriva deciziei din 22 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, a hotărârii primei instanțe, pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii, încasarea cheltuielilor de judecată de la intimat.

În motivarea recursului s-a invocat interpretarea eronată a legii, precum și soluționarea greșită a cauzei,

Totodată, a opinat că la data primirii prestației, intimatul Tudor Aghenie a acceptat executarea contractului investițional, semnând fără rezerve și obiecții actul de primire-predare la 27 septembrie 2017, acceptând astfel prestația.

Conform art. 626 alin.(3) Cod civil, în cazul în care a primit executarea, creditorul poate cere plata penalității numai dacă și-a rezervat expres acest drept la primirea executării.

Creditorul care a primit executarea obligației nu mai poate cere plata penalităților stabilite pentru cazurile de neexecutare *stricto sensu* a obligației, deoarece acestea întemeind-se pe una și aceeași cauză, reprezintă de fapt echivalentul executării reale a contractului.

Recurentul a menționat că intimatul a acceptat executarea contractului manifestându-și consimțământul prin semnătura aplicată.

La fel, a pretins prescripția penalităților, prin prisma art. 268 lit.a) Cod civil, care stabilește un termen special de prescripție de 6 luni, or, reclamantul a pretins suma de 2181250,89 de euro cu titlu de penalități calculate pentru perioada 01 iulie 2015-27 septembrie 2017, în temeiul art. 32 alin. (2) din Legea privind protecția

consumatorilor. Respectiv, normele ce stabilesc termenul de prescripție, inclusiv cel special, sunt imperative, nu poate fi schimbat prin acordul părților.

La 24 august 2020, Tudor Aghenie, reprezentat de avocatul Iurie Alexa, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 22 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea parțială a hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel în partea pretențiilor respinse, pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată, punerea pe seama intimatului a cheltuielilor de judecată.

În motivarea recursului s-a invocat că instanțele ierarhic inferioare în partea pretențiilor respinse incorect au apreciat circumstanțele cauzei și ca urmare, greșit a aplicat normele legii procesuale și materiale.

Totodată, a menționat că neîntemeiat au fost aplicate prevederile art. 630 alin.(1) Cod civil și nu au luat în considerare alte norme materiale. Penalitatea a fost pretinsă în temeiul art. 32 alin. (2) din Legea privind protecția consumatorilor. Astfel, prin prisma art. 629 Cod civil, penalitatea stabilită prin lege nu poate fi micșorată nici de instanță, iar pârâtul nu a solicitat reducerea clauzei penale.

Recurentul a opinat că, instanța nu a avut temei de a reduce penalitatea legală.

De asemenea, a considerat necesar de a fi luate în considerare și suferințele suportate în calitate de beneficiar a locuinței care urma să fie predată. La fel, nu s-a luat în considerare compartamentul pârâtului, deoarece în pofida faptului că blocul locativ era deja construit, pretinde nejustificat sume suplimentare.

Omisiunile instanțelor au dus la interpretarea eronată a legii fiind neîntemeiat constatat existența dreptului de a reduce penalitatea legală.

Copia recursului declarat de SRL „Dansicons” a fost expediată în adresa intimaților și copia recursului declarat de Tudor Aghenie, reprezentat de avocatul Iurie Alexa, au fost expediate în adresa intimaților, conform scrisorii de însoțire date cu 02 septembrie 2020 (f.d.147) și au fost recepționate la 07 septembrie 2020 și la 08 septembrie 2020, conform avizelor de recepție (f.d.149-152).

Referințe la cererile de recurs, în temeiul art. 439 alin.(2) Cod de procedură civilă, până la data judecării cauzei în ordine de recurs, nu au parvenit.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 22 iulie 2020.

SRL „Dansicons” a declarat recurs la 21 august 2020, iar Tudor Aghenie, reprezentat de avocatul Iurie Alexa, a declarat recurs la 24 august 2020, astfel recursurile sunt în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 21 octombrie 2020 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursurile admisibile și a decis examinarea acestor în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecătii, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursurile declarate de SRL „Dansicons” și de Tudor Aghenie, reprezentat de avocatul Iurie Alexa și va casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: c) să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În temeiul art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Conform alineatului 4 al aceluiași articol, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Inițial instanța de recurs consideră necesar de a reitera unele circumstanțele constatate de instanțele inferioare, conform materialelor cauzei.

Astfel, la data de 20 ianuarie 2015 între SRL „Dansicons” și SRL „Darsimid” a fost încheiat contractul investițional nr.2400/T privind construcția spațiului locativ. Obiectul imobiliar comandat este amplasat în mun.Chișinău, str. XXXXX, număr cadastral XXXXX, apartamentul nr.102, cu suprafața totală de 123,7 mp (f.d.7-9).

Ulterior, prin contractul de cesiune de creanță încheiat la 29 ianuarie 2015, între SRL „Darsimid”, în calitate de cedent și SRL „Dragoș Prefab”, în calitate de cesionar, autentificat notarial, înregistrat cu numărul 647, a fost cedat dreptul de creanță ce rezultă din contractul investițional nr.2400/T din 20 ianuarie 2015 privind construcția spațiului locativ, încheiat între SRL „Darsimid” și SRL „Dansicons” (f.d.10).

La 30 ianuarie 2015, conform contractului de cesiune de creanță, încheiat între SRL „Dragoș Prefab”, în calitate de cedent și Tudor Aghenie, în calitate de cesionar, autentificat notarial, înregistrat cu numărul 680, a fost cedat dreptul de creanță ce rezultă din contractul investițional nr.2400/T din 20 ianuarie 2015 privind construcția spațiului locativ și contractul de cesiune de creanță (f.d.11).

Prin actul nr. 70 de primire-predare din 27 septembrie 2017, s-a efectuat transmiterea în proprietate lui Tudor Aghenie apartamentul nr. 102 cu suprafața totală de 126,2 mp, din str. XXXXX, în baza informației din registrul cadastral cu numărul XXXXX (f.d.16).

Prin cererea de chemare în judecată depusă împotriva SRL „Dansicons”, reclamantul a pretins încasarea în temeiul art.32 alin.(2) din Legea privind protecția

consumatorilor nr.105 din 13 martie 2003, achitarea despăgubirii pentru întreagă perioadă de întârziere a executării obligației, în mărime de 2181250, 89 de euro, motivând că prin neonorarea obligației de către pârât de a transmite apartamentul în termenul convenit în pct. 2.1 lit.e) din contract, s-a aflat în imposibilitate de a se folosi de apartamentul contractat și i-au fost cauzate prejudicii. De altfel, a indicat că obligația de a presta serviciul și de a transmite apartamentul care costă 26633,1 euro a devenit scadentă la 01 iulie 2015 și a fost executată la 27 septembrie 2017, cu întârziere de 819 zile.

Or, conform art. 32 alin.(2) din Legea privind protecția consumatorilor nr.105 din 13 martie 2003, în redacția în vigoare în perioada de referință, în cazul încălcării termenelor stabilite, conform art.21, de începere și finalizare a prestării serviciului (executării lucrării) sau termenelor noi fixate de consumator, prestatorul (executantul) achită consumatorului pentru fiecare zi (oră, dacă termenul a fost stabilit în ore) depășită o penalitate în mărime de 10% din prețul serviciului (lucrării).

Prima instanță judecând cauza în fond, prin hotărârea din 25 iunie 2019, cu referire la prevederile art. 9 alin.(1), art.512 alin.(1), art. 572 alin.(1), (2), art. 624 alin.(1), art. 630 alin.(1) Cod civil, în redacția în vigoare la data apariției raportului juridic), precum și art. 32 alin.(2) din Legea privind protecția consumatorilor, a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Tudor Aghenie și a încasat de la SRL „Dansicons” în beneficiul lui Tudor Aghenie cu titlu de prejudiciu suma de 5000 de euro, conform cursului oficial al BNM la data executării hotărârii. Totodată, a încasat de la SRL „Dansicons” în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 3109, 50 de lei (f.d.57, 62-66).

Instanța de apel, prin decizia din 22 iulie 2020, a respins apelul declarat de Tudor Aghenie și apelul declarat de SRL „Dansicons” și a menținut hotărârea din 25 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d.116-123).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că nu poate fi acceptat nici argumentul apelantului/pârât precum că, contrar art.626 alin.(3) Cod civil, la primirea executării creditorul nu și-a rezervat dreptul de a cere plata penalității. Or, copia actului de predare-primire, anexată la actele cauzei, confirmă contrariul (f.d.16).

În ceea ce privește cuantumul penalității, a reținut că, în temeiul art. 630 alin. (1) din Codul civil, în redacția până la 01.03.2019, în cazuri excepționale, luându-se în considerare toate împrejurările, instanța de judecată poate dispune reducerea clauzei penale disproporționat de mari. La reducerea clauzei penale, trebuie să se țină cont nu numai de interesele patrimoniale, ci și de alte interese, ocrotite prin lege, ale creditorului.

Totodată, instanța de apel a relevat că art. 629 din Codul civil prevede imposibilitatea excluderii sau micșorării penalității prin acordul părților, nu și de către instanța de judecată. Prin urmare, art. 630 este aplicabil penalității legale.

Inclusiv, cu referire la decizia Curții Constituționale nr. 135 din 15.11.2018, instanța de apel a reiterat că Curtea a menționat că, pentru a preveni o anumită inegalitate economică existentă la momentul încheierii contractului, legislatorul a prevăzut posibilitatea reducerii penalităților de întârziere de către instanța de judecată. Având în vedere faptul că Codul civil reprezintă dreptul comun pentru obligațiile contractuale și de altă natură, Curtea subliniază că dispozițiile Legii

privind protecția consumatorilor trebuie interpretate în mod sistematic, atunci când este cazul, în concordanță cu dispozițiile relevante ale Codului civil. Astfel, Curtea observă că articolul 630 alin. (1) din Codul civil stabilește că în cazuri excepționale, luându-se în considerare toate împrejurările, instanța de judecată poate dispune reducerea clauzei penale disproporționat de mari, inclusiv a clauzei penale legale. La reducerea clauzei penale trebuie să se țină cont nu doar de interesele patrimoniale, ci și de alte interese ale creditorului, ocrotite prin lege. Aceste circumstanțe sunt valabile și pentru situația prevăzută la articolul 32 alin. (1) din Legea privind protecția consumatorilor.

În aceste condiții, instanța de apel a conchis că prima instanță corect a ajuns la concluzia reducerii penalității, care este disproporționată în raport cu prejudiciul cauzat.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție apreciază ca fiind pripită soluția instanței ierarhic inferioare, fără a elucida complet circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei și fără a răspunde tuturor argumentelor apelantului SRL „Dansicons”, prin ce se impune casarea deciziei instanței de apel cu trimiterea cauzei la rejudicare, din motivele ce succed.

Deși, jurisprudența CtEDO nu obligă instanțele de a formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al părților, însă impune un răspuns clar și cert considerentelor decisive soluționarea corecte a litigiului (a se vedea cauza *García Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84).

Prin prisma criticilor aduse de către recurentul SRL „Dansicons” în recursul declarat, Colegiul evidențiază două motive care, în opinia recurentului, ar justifica poziția de casare a actelor judecătorești contestate cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii înaintate de Tudor Aghenie.

Un prim argument, care a și fost supus aprecierii de către instanțele ierarhic inferioare, reprezintă alegația SRL „Dansicons” precum că în temeiul art. 626 alin.(3) Cod civil, în cazul în care a primit executarea, creditorul poate cere plata penalității numai dacă și-a rezervat expres acest drept la primirea executării. Or, recurentul SRL „Dansicons” a pretins că la semnarea actului de primire-predare, reclamantul nu a formulat obiecții și nu și-a exprimat în mod expres de a cere plata penalităților.

Colegiul accentuează că, deși, la caz, acest argument a fost apreciat de către instanțele ierarhic inferioare, reținând că reclamantul și-a rezervat dreptul de a pretinde penalități la semnarea actului de predare-primire nr. 70 din 27 septembrie 2017, ambele instanțe s-au axat pe copia actului autentificată prezentată de partea reclamantă, fiind evidentă trimiterea instanțelor la fila dosarului 16. Însă instanțele de judecată nu au luat în considerare că de către partea pârâtă, la fel, a fost prezentată copia autentificată a actului de predare-primire nr. 70 din 27 septembrie 2017, doar că acest înscris nu reflectă poziția reclamantului prin care și-a rezervat dreptul de a pretinde penalități (f.d.37).

Chiar și în condițiile în care acest act nr.70 de primire-predare din 27 septembrie 2017 a fost întocmit în trei exemplare, conform mențiunii în acest sens, nu este cert sau cel puțin nu a fost analizat faptul lipsei obiecțiilor în actul prezentat de către SRL „Dansicons”, or, penalitatea a fost solicitată anume de la SRL „Dansicons”, care a și transmis bunul imobil către reclamant conform actului nr.70

de primire-predare din 27 septembrie 2017, iar obiecțiile urmau a fi înaintate SRL „Dansicons”. Respectiv, reflectarea obiecțiilor reclamantului doar pe actul deținut nemijlocit de către reclamant și prezentat instanței în copie, nu și pe actul deținut de către pârât, necesită o verificare suplimentară la rejudecarea cauzei, având în vedere că instanțele, anume prin prisma acestei mențiuni au reținut că reclamantul și-a rezervat dreptul de a cere penalități. Or, pârâtul/recurentul a insistat, în prima instanță, în apel, precum și în recursul declarat, că reclamantul nu și-a rezervat acest drept.

Argumentul secund inserat în recurs, care la fel, este reținut de instanța de recurs în justificarea soluției sale, de altfel, a fost ignorat de către instanțele ierarhic inferioare sau cel puțin nici nu a fost supus aprecierii prin prisma relevanței litigiului dedus judecării este prescrierea penalităților pretinse de către reclamant, având în vedere că art. 268 lit. a) Cod civil stabilește un termen special de prescripție de 6 luni pentru prescrierea acțiunii privind încasarea penalității, iar normele ce stabilesc termenul de prescripție, inclusiv cel special, sunt imperative și nu poate fi schimbat prin acordul părților. Precum și că în virtutea art. 271 Cod civil, în redacția în vigoare în perioada de referință, acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă pînă la încheierea dezbaterilor în fond. În apel sau în recurs, prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.

În continuare, Colegiul relevă că această aserțiune invocată de către SRL „Dansicons” în recursul declarat, a fost prezentată primei instanțe în referința depusă la acțiunea înaintată de către Tudor Aghenie (f.d.36), precum și în apelul declarat împotriva hotărârii primei instanțe (f.d.60), însă atât la examinarea cauzei în prima instanță, cât și în ordinea de apel, această circumstanță nu a fost verificată/apreciată de către instanțele ierarhic inferioare.

Deși, această alegație vizează unul dintre considerentele ce formează poziția pârâtului în raport cu pretenția reclamantului cu privire la încasarea penalității, a rămas fără o apreciere/răspuns din partea instanței, contrar prevederilor legale, în situația în care instanța de apel avea obligația de a se pronunța asupra tuturor motivelor invocate în apel.

De altfel, în temeiul art. 373 alin.(1), (2), (5) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În contextul normei de drept procedural citate, Colegiul iterează că, deși, instanța de apel avea obligația de a se pronunța asupra tuturor motivelor indicate în apel, motivul adus instanței referitor prescripția penalității prin prisma art. 268 lit.a) Cod civil, a rămas fără un răspuns.

În această succesiune logică, pornind de la faptul că prin cerința formulată, reclamantul nu a pretins decât penalitatea pentru faptul că imobilul nu a fost transmis

în termen, care de altfel, este principala cerință a reclamantului, argumentul cu privire la prescripția penalității în virtutea art. 268 lit.a) Cod civil urma a fi analizat și respectiv motivată aplicarea sau neaplicarea acestei norme.

Prin prisma postulatului legal procedural amintit anterior, analiza apelului de către instanța de judecată se realizează în limitele cererii de apel, adică în baza criticilor formulate, ținându-se cont de principiul disponibilității părților în procesul civil, având în vedere că apelantul invocă motive de netemeinicie și de nelegalitate a hotărârii primei instanțe, care, în opinia sa, pot infirma soluția primei instanțe.

Totodată, în cazul apelului, pornind de la efectul devolutiv, atributul instanței de apel este de a analiza criticile aduse actului judecătoresc contestat, or, prin exercitarea apelului, apelantul este în drept de a invoca inclusiv obiecțiile/argumentele care nu au fost reținute sau ignorate de prima instanță, acestea urmând a fi analizate de către instanța de apel, având în vedere importanța acestor pentru soluționarea multiaspectuală și corectă a litigiului.

Mai mult, în jurisprudența CtEDO s-a reiterat că scopul articolului 6 § 1 CEDO este, *inter alia*, de a impune unei „instanțe judecătorești” obligația de a efectua o examinare adecvată ale afirmațiilor, argumentelor și probelor prezentate de către părți, fără a prejudicia aprecierea dată de instanță acestora sau relevanța acestora pentru hotărârea pe care o va adopta, având în vedere că nu este sarcina Curții să examineze dacă argumentele au fost examinate corespunzător (a se vedea Mitrofan v. Moldova, nr. 50054/07, § 48, hotărârea definitivă din 15 aprilie 2013, Perez v. Franța [MC], nr. 47287/99, § 80, CEDO 2004-I, și Buzescu v. Romania, nr. 61302/00, § 63, 24 mai 2005).

În cauza Ruiz Torija v. Spania (§§ 29 și 30) Curtea a constatat că omisiunea instanței judecătorești naționale de a examina afirmația reclamantului, potrivit căruia termenul de prescripție al acțiunii judiciare intentate împotriva sa era expirat, a constituit o încălcare al articolului 6 din Convenție. Omisiuni similare ale instanțelor judecătorești de a motiva suficient hotărârile sale și care au constituit încălcări ale articolului 6 din Convenție au fost constatate în hotărârile Hiro Balani (citată supra, §§ 27 și 28), Suominen v. Finlanda (nr. 37801/97, §§ 34-38, 1 iulie 2003), Salov v. Ucraina (nr. 65518/01, § 92, CEDO 2005-(extrase), Popov v. Moldova (nr. 2), (nr. 19960/04, §§ 49-54, 6 decembrie 2005), Melnic v. Moldova (nr. 6923/03, §§ 39-44, 14 noiembrie 2006).

Totodată, în cauza Suominen c. Finlandei, (citată mai sus, § 37), după cum urmează: „... rolul unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult, o decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiției (a se vedea Hirvisaari.c. Finlandei, nr. 49684/99, § 30, 27 septembrie 2001, neraportat).”

Dreptul de a fi auzit, prin urmare, include nu doar posibilitatea de a prezenta argumente instanței, dar de asemenea obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, considerentele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse.

Respectiv argumentul apelantului/recurent SRL „Dansicons” privind prescrierea penalității necesita un răspuns cert, în situația în care vizează poziția sa în raport cu cerința formulată de reclamant.

De asemenea, pornind de la criticile aduse actelor judecătorești contestate, formulate în recursul declarat de către reclamantul/recurent Tudor Aghenie, prin intermediul avocatului său, în partea pretențiilor respinse, ca urmare a interpretării eronate a legii și reducerii penalității legale de către instanțele inferioare, Colegiul reliefă că examinarea acestor alegații putea fi realizată doar în cazul în care instanța inferioară ar fi efectuat un control complet și ar fi motivat soluția sa în raport cu argumentele, considerentele și probele aduse de ambele părți, inclusiv în raport cu alegațiile SRL „Dansicons” ce vizează prescrierea penalității pretinse, precum și că reclamantul nu și-a rezervat dreptul de a pretinde penalități.

Or, instanța este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor alegații, probe și respingerea altor, precum și să motiveze preferința unor probe față de altele.

Având în vedere că un argument esențial pentru justa soluționare și completă a cauzei, a fost lăsat fără un răspuns, în condițiile în care pentru acesta se impunea un răspuns cert, întrucât pârâtul a pretins prescrierea penalității solicitate de reclamant, pretenție care și este esența litigiului, se impune rejudecarea cauzei în ordine de apel, precum și o verificare suplimentară a circumstanțelor cauzei prin prisma probelor prezentate de ambele părți, în sensul conturat *supra*.

Prezintă relevanță și faptul că examinarea cauzei în ordine de apel s-a realizat și ca urmare a apelului declarat de Tudor Aghenie, nu doar a apelului declarat de SRL „Dansicons”, astfel, la rejudecarea cauzei în instanța de apel va lua în considerare poziția ambelor părți, având în vedere principiul contradictorialității care este un element inerent al dreptului la un proces echitabil, precum și faptul că calea de atac, apelul, a fost exercitată atât de partea reclamantă, cât și de partea pârâtă. Respectiv argumentele recurentului Tudor Aghenie, dat fiind faptul că, în esență, sunt aceleași formulate și în apel, la rejudecarea cauzei urmează a fi apreciate în raport cu argumentele părții oponente, precum și în raport cu normele de drept pertinente și suportul probatoriu, întrucât anterior la judecarea cauzei în ordine de apel, instanța a eludat de a examina aplicabilitatea/inaplicabilitatea litigiului a art. 268 lit.a) Cod civil, în situația în care pârâtul/apelant a pretins prescrierea penalității solicitate. Or, urma a fi verificată/apreciată în ipoteza reținerii ca fiind relevantă sau excluderii ca fiind neaplicabilă litigiului, ceea ce la caz nu s-a realizat.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să ia în considerare aspectele reliefate *supra*, să verifice și să se pronunțe asupra cerinței reclamantului prin prisma argumentelor, probelor, obiecțiilor atât părții reclamante, cât și părții pârâte, formulând răspuns la argumentele esențiale aduse instanței, inclusiv să aprecieze probele prezentate de ambele părți, precum și să motiveze relevanța alegației pârâtului în ceea ce vizează prescrierea penalității, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu circumstanțele cauzei și normele de drept material și procedural aplicabile speței.

Mai mult, în conformitate cu art. 130 alin. (1), (2), (3), (4) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța,

admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

De altfel, o hotărâre judecătorească motivată în sensul respectării cerințelor 6 § 1 CEDO, presupune o examinare reală a problemelor esențiale relevate în speță, cel puțin pentru a le aprecia relevanța. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

Coroborând circumstanțele ce preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursurile declarate și va casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu prevederile art.442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de Societatea cu Răspundere Limitată „Dansicons” și de Tudor Aghenie, reprezentat de avocatul Iurie Alexa.

Se casează integral decizia din 22 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Tudor Aghenie împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Dansicons”, intervenient accesoriu Societatea cu Răspundere Limitată „Darsimid” cu privire la repararea prejudiciului, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Galina Stratulat